

Johanna Frid har begået en sylespids roman om to ulideligt irriterende kvinder

"Jeg forestiller mig, at romanen "Haralds mor" vil være genialt læseklubmateriale, for jeg tror, at det vil dele vandene, hvem man så at sige holder med." skriver Simone Bertelsen om Johanna Frids roman "Haralds mor". Foto: Thron Ullberg.

Simone Bertelsen
15.09.2024

BØGER // ANMELDELSE – Romanen *Haralds mor* af svenske Johanna Frid balancerer perfekt mellem den blæksorte humor og det alvorlige bagtæppe til karakterernes relationer. For svigermor og svigerdatter er naturligvis ikke bare to ulideligt irriterende kvinder. De er også to dybt afmægtige kvinder, der om ikke andet kan forenes om én ting – kærligheden til et menneske, der er ude i tovene, skriver Simone Bertelsen.

Haralds mor

Forfatter: Johanna Frid

Forlag: Gads Forlag

Oversat af: Siri Ranva Hjelm Jacobsen

Udkom d. 29. august 2024.

Haralds mor er fortællingen om en svigermor, men sådan set også en svigerdatter fra helvede. Selvom der lægges op til, at vi har at gøre med den stakkels svigerdatters

portræt af et vaskeægte svigermønster, og at hun som fortæller i dén grad har overhånden til at vinkle historien til sin fordel, så er det ofte svært at vurdere, hvem der egentlig er værst. Og hvem, der i grunden er Haralds mor, ligeså.

Heri ligger nok kimen til problemet. For er der egentlig plads til to kvinder i en mands liv? I tilfældet Harald kan det blive meget vanskeligt, må jeg konkludere på baggrund af denne giftige fortælling.

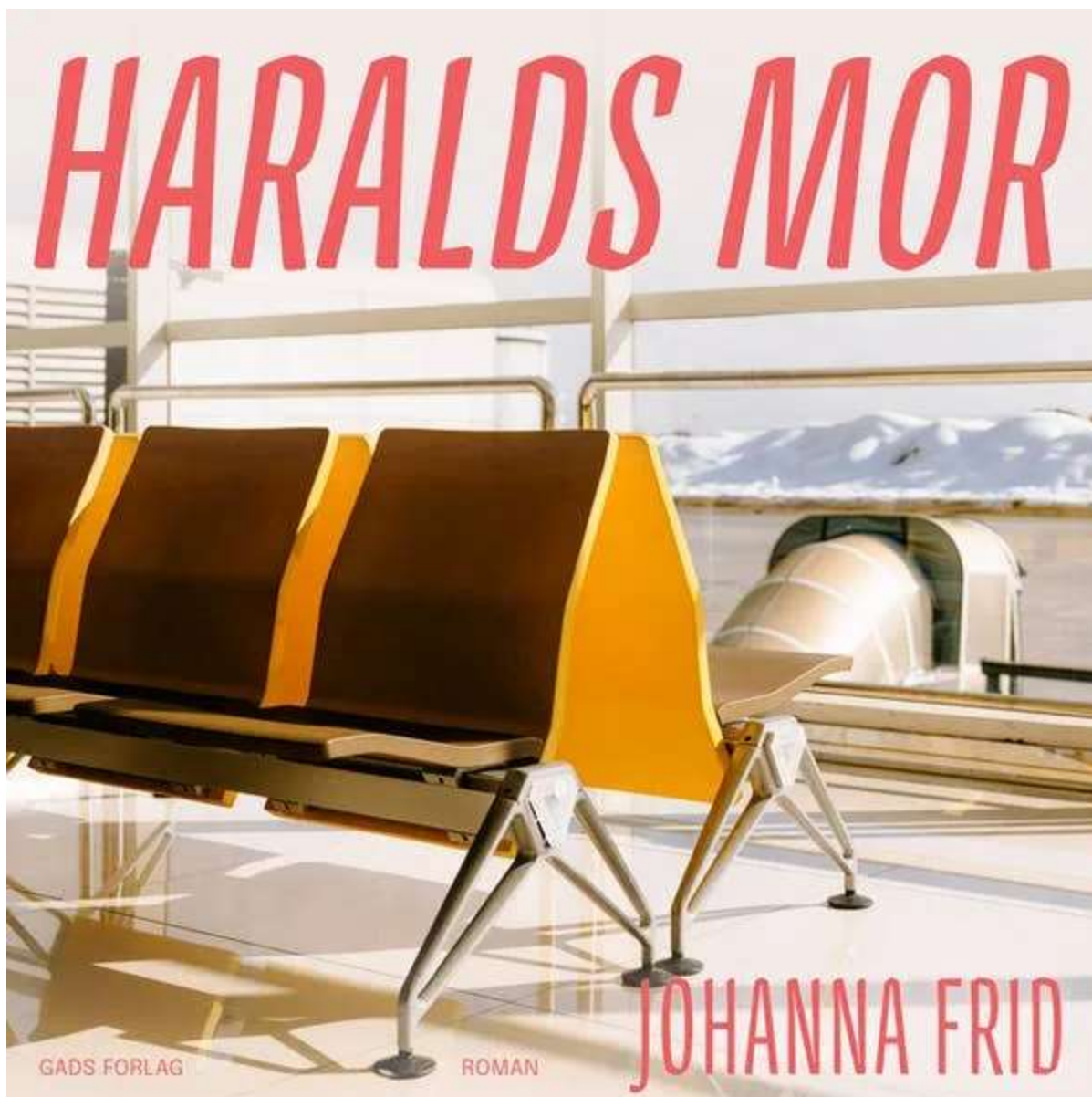
Romanen lægger ud i en lufthavn – ikke sådan en enorm og oplevelsesrig af slagsen, snarere en klaustrofobisk én, placeret i hvad jeg-fortælleren får til at lyde som en svensk ødemark. Ikke just et drømmested at opholde sig en hel dag med en svigermor, man dårligt kender. Ikke desto mindre er det settingen.

“At de to kvinder allerede mener at vide alt, der er værd at vide om hinanden, afspejler sig i deres samtaler og spørgsmål, der reelt bare er konstateringer forklædt som medmenneskelig interesse

Svigermor og svigerdatter mødes (ufrivilligt vel at mærke) for at vente på Harald, der kommer med fly fra et længere afvænningsophold. Trist for de to ventende kvinder, heldigt for romanen og dens læsere bliver Haralds fly mere og mere forsinket på grund af dårligt vejr.

Johanna Frids karakterer er Stine Pilgaard på steroider

At situationen mildest talt er anspændt, er så åbenlys som stod det bøjet i neon. Svigermor er selvhøjtidelig og uden så meget som en knivspids ironisk sans. ”Kernesund, praktisk som en dåseåbner.”, er den pæneste personkarakteristik, fortælleren kan hitte på, og her er der – skulle man være i tvivl – næppe tale om en kompliment. Haralds mor er den type, der dårligt kan sige en sætning uden at få flettet ind, hvilket opofrende overmenneske hun er: ”Uanset hvad man mener om hinanden, må man anstrenge sig lidt. Vise en smule pli. Sådan noget synes *jeg* er vigtigt.” Svigerdatteren derimod taler flydende *sarkasme*. Tænk en Stine Pilgaard-karakter, men på steroider.

Hun synes ikke at være i stand til at sige en reel sætning, om så hun havde en kugle for panden, hvilket gør hende til en fortæller, man nok ikke bør stole blindt på. Om ikke andet er det ofte morsomt og sylespidst, hvad der kommer ud af munden på hende, og det er svært ikke at trække på smilebåndet, når hun fyrer et rapt modsvar – smask! – tilbage i hovedet på svigermor: ”Du dyrker ikke have, går jeg ud fra.” ”Nej, mest bare mug i køleskabet”.

At der ikke blot er tale om et katastrofalt møde mellem to utroligt stædige mennesker, men også mellem to (ganske vist karikerede) generationer, der insisterer på at misforstå hinanden, gør relationen så meget desto mere underholdende og genkendelig.

Hendes titel som kæreste lugter mere og mere af mor, når hun sørger for, at Harald kan opretholde et liv ved at vække, fodre og

Haralds mor nøjes naturligvis ikke med at fremhæve egne præstationer. I en svada om hvordan hendes generation har banet vejen for unge kvinder, får man nær indtrykket af, at hun oprigtigt mener personligt at være ansvarlig for Sveriges indførelse af kvinders stemmeret.

Svigerdatteren hæfter sig nu engang mere ved det faktum, at Haralds mor bruger PC og Android frem for Apple-produkter, og det får fordømmene til at rulle: "Hendes Samsung-mobiltelefon var formodentlig stoppet ned i et etui i imiteret læder, sådan et med trykknop, hvor hun opbevarede sine kreditkort og et eller andet dokument, hvor der stod, at hun donerede sine organer, rub og stub, i tilfælde af pludselig død."

At de to kvinder allerede mener at vide alt, der er værd at vide om hinanden, afspejler sig i deres samtaler og spørgsmål, der reelt bare er konstateringer forklædt som medmenneskelig interesse: "Og du har det godt," sagde jeg", kunne et såkaldt "spørgsmål" for eksempel lyde.

Forrygende portræt af afmagtens grimme ansigt

Det kan måske virke som om, at *Haralds mor* primært er sådan en bog man griner af. At den skulle være netop sådan en fortælling, giver romanen selv indtryk af – lige fra forside til bagsidetekst. Så meget desto mere overraskende er det, at der i virkeligheden er tale om en roman, der er mere end bare sjov.

For dét, *Haralds mor*, i særdeleshed gør knivskarpt, er at balancere perfekt mellem den blæksorte humor og det alvorlige bagtæppe til karakterernes relationer. For svigermor og svigerdatter er naturligvis ikke bare to ulideligt irriterende kvinder. De er også to dybt afmægtige kvinder, der om ikke andet kan forenes om én ting – kærligheden til et menneske, der er ude i tovene.

Mens tiden snegler sig afsted i lufthavnen, udfolder fortælleren historien om hende og Harald – og om den giftige cocktail af psykisk sygdom, døgndriftsarbejde og heftig selvmedicinering. Harald lever af, alt imens fortællerens problemer tilsidesættes og hendes ensomhed og afmagtsfølelse vokser til uoverkommelige dimensioner. Hendes titel som kæreste lugter mere og mere af mor, når hun sørger for, at Harald kan opretholde et liv ved at vække, fodre og pusle om ham.

det er i virkeligheden en stor cadeau til romanen og endnu et bevis på dens enorme spændvidde, at det alligevel er lykkes at

skabe forståelse for og fremskrive både varme og charme i to ellers så irriterende karakterer

Med sin vanlige sarkasme sætter hun spørgsmålstegn ved, om ikke Haralds og morens forhold er grænsende til incestuøst, mens svigermor føler sig stadig mere truet på sin rolle som mor og sin *ret*, som hun selv udtrykker det, til at se sin søn. Sådan udspiller de to hinanden i en grad, der gør, at de af og til glemmer deres fælles anliggende – at hjælpe Harald.

Set med den udefraståendes moralske blik er det naturligvis blottet for situationsfornemmelse, hvordan de to lader Harald stå midt i det hele som et barn, der er tvunget til at vælge mellem mor og far. Samtidig er der noget stærkt og rørende ved romanens portræt af afmagten, og hvad den kan drive mennesker til.

I sagens natur er det primært jeg-fortællerens storm af følelser, læseren får indblik i. Det kulminerer, da hun ikke længere aner sine levende råd og kaster stoltheden bort for at ringe til kvinden, der som regel kan løse det hele – (Haralds) mor. At fortælleren ikke selv har noget forhold til hverken sin psykisk syge mor eller alkoholiske far, gør denne scene – og relationen mellem de to kvinder – endnu mere kompleks, for man mærker virkelig den konfliktfyldte kamp mellem at ønske sig en mor og samtidig være rasende over, at Harald faktisk har en, der er der (en tand for meget) for ham.

Jeg forestiller mig, at *Haralds mor* vil være genialt læseklubmateriale, for jeg tror, at det vil dele vandene, hvem man så at sige holder med. Selvom det absolut ville være en skam at reducere denne bog til et valg mellem svigermor og svigerdatter, så kan man ikke undgå at gruble over, hvem der egentlig har ret.

Selv er jeg endnu ubesluttet og holder lidt med den ene, lidt med den anden. Og det er i virkeligheden en stor cadeau til romanen og endnu et bevis på dens enorme spændvidde, at det alligevel er lykket at skabe forståelse for og fremskrive både varme og charme i to ellers så irriterende karakterer.

Klik dig videre til mange flere boganmeldelser [lige her](#).

Gads Forlag

Johanna Frid

Simone Bertelsen

Simone Bertelsen (f. 1997) er cand.mag. i litteraturvidenskab fra Syddansk Universitet med udvekslingsophold på Humboldt-Universität zu Berlin.